

livsvarig Brugsret, men har Intet, slet Intet af Eiendomsretten. Det er nu ikke antydet i Grundloven, at Expropriation i saadanne Tilfælde skulde kunne finde Sted, end sige i et saadant Omfang, som Lovudkastet gaaer ud paa; ja, jeg tillader mig at nære nogen Tvivl om, at sliq Expropriation fra Eier til den blotte Bruger kan bestaae med Grundloven, der i Spidsen for § 87 stiller den Grundsætning: „Eiendomsretten er ukrænkelig“. Vi hørte vel, at Forslagsstilleren i sin Tid vilde have en saadan Bestemmelse ind i Grundloven; men han opnaaede det jo ikke. Ogsaa har den ærede Forslagsstiller henviist os til fremmede Love; han har bragt os i Erindring, hvad der skete under Revolutionstiden i den forrige franske Republik, han har gjenkaldt os den napoleoniske Gnevældes Tid, og mindet om, hvad der er sket i flere constitutionelle Stater. Jeg skulde dog mene, at man hellere maatte vælge sine Exempler fra andre Tider end dem, da Revolutionens Storme rasede, og dog kom man ikke under den franske Revolution saavidt, at man tog Eiendommene fra Eierne, for at give dem til de blotte Brugere (En Stemme: Ikke give!). Man kom ikke under den franske Revolution saavidt. Naar den ærede Forslagsstiller har henpeget paa den napoleoniske Lovgivning og paa flere constitutionelle Staters Love, har han dog nok fornemmelig høvt de nyere tydske Afsløsningslove for Die. Jeg skal nu ikke opfaate det Spørgsmaal, om det er saa vist, at Alt, hvad der kommer over til os fra Tydskland, er stemmende med Ret og Retfærdighed; men jeg skal tillade mig at bringe den ærede Forslagsstiller i Erindring — og Ingen her i Salen veed det bedre end han — at de Forhold, der efter de tydske Afsløsningslove have været Gjenstand for Afsløsnung, vare væsentlig forskjellige fra vore Fæsteforhold (Til høring: Nei!), netop deri forskjellige fra disse, at de Besiddere, til hvis Fordeel Afsløsnungen skete, vare meere end Brugere; de havde en virkelig Andeel i Eiendomsretten, Noget, som vel traaedte frem under mange forskjellige Nuancer, men dog stadigen gik igjennem de Landbosforhold i Tydskland, hvorom her er Tale, og som ingenlunde ganske svarede til vore Fæsteforhold. Jeg

troer derfor, at alle disse Henviisninger til fremmede Love ikke kunne tillægges nogen afgjørende Vægt. Men man har tillige paaberaabt sig Analogien af vor egen tidligere Lovgivning, navnlig den Udskiftningslovgivningen, Loven om Hovoriets og Pligtarbejdets Afsløsnung, Tiendlovgivningen og Indførelsen af den almindelige Børnepligt. Men er nogen af disse Lovgivningsgjenstande saa beslægtet, at nogen gyldig Slutning kan drages fra dem til det, der nu er under Behandling? Ved Udskiftningen maatte vel en Eier afstaae sin Jord, men ikke, for at den skulde overlades til Brugeren, og han fik anden Jord i Stedet derfor; med Hovoriets og Pligtarbejdets Afsløsnung var jo Forholdet i mange Henseender et ganske andet end her. Snarere kunde man nævne Tiendlovgivningen; men jeg troer ikke at kunne befrygte nogen Modsigelse, naar jeg paastaar, at ogsaa her ere Tilfældene saa ulige, at Slutningen Lidet eller Intet beviser, og hvad Børnepligtens Almindeliggjørelse angaaer, forekommer det mig dog klart, at der her saagodtsom intet Sammenligningspunkt er; jeg skal derved blot gjøre den Bemærkning, at de, der tidligere ikke vare børnepligtige, paa ingen Maade kunde betragte deres Stilling ligeoverfor Staten saaledes, at de havde en velerhvervet Ret til ikke, ved en forandret Ordning af dette hele Forhold, at blive inddragne under Børnepligten. — Men, kræver nu Almeenvellet Fæsteforholdets tyungne Afsløsnung? Jeg kan vel ikke ganske ubetinget, men dog i det Væsentlige, tiltræde den ærede Forslagsstillers Udtalelse herom; det er jo netop de selsamme Anskuelser, der ligge til Grund for Ønsket om Fæstets Overgang til Selveiendom, et Ønske, som vi Alle dele. Men med disse almindelige Udtalelser er Spørgsmaalet ikke afgjort; thi Spørgsmaalet er, om det kan antages, at Almeenvellet saa paaatrængende kræver Fæsteforholdets Ophævelse, at en Tvangsforanstaltning i denne Retning, og det i et saadant Omfang, som Lovudkastet gaaer ud paa, derved kunde ansees retfærdiggjort. At Fæstevæsenets Afkaffelse det snarreste muligt skulde i den Grad vare paaatrængende nødvendig, anerkjender jeg ikke, skøndt jeg ligesaafuldt som Nogen af de Herrer nærer Ønske om Selv-